

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU54

Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag om att regeringen ska bemyndigas att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 miljarder kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag.

Bakgrunden till förslaget är den pågående spridningen av det nya coronaviruset som har inneburit att många företag har fått sin omsättning kraftigt reducerad och därför befinner sig i en akut ekonomisk situation. Det gäller inte minst små och medelstora företag som har fått en svår likviditetssituation.

Riksgäldskontoret ska ansvara för den statliga garantigivningen, och villkoren för kreditgarantierna ska utformas i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och förordningen (2011:211) om utlåning och garantier samt EU:s statsstödsregler. För att få ett garanterat lån måste företagen åta sig att inte besluta om nya bonusar eller någon annan form av rörlig ersättning till ledande befattningshavare i företaget under lånets löptid. Den garanterade kreditgivningen får inte heller användas för vinstuttag som inte kan jämföras med ett normalt löneuttag.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

I betänkandet finns två särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:142 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset	6
Särskilda yttranden	11
1. Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset (M).....	11
2. Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset (KD).....	12
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 000 000 000 kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:142.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 30 mars 2020

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Jakob Forssmed (KD), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Teres Lindberg (S), Sultan Kayhan (S), Jessika Roswall (M), Mathias Tegnér (S) och Fredrik Stenberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2019/20:142 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 miljarder kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen ska besluta om att förkorta motionstiden till en dag.

Regeringen har under framtagandet av propositionen haft kontakter med företrädare för kreditinstitut, Svenska Bankföreningen, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och Sparbankernas Riksförbund, som i allt väsentligt delat regeringens bedömning av behovet av stöd och hur det bör utformas.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Den 26 mars höll finansutskottet en intern utfrågning om förslaget med finansminister Magdalena Andersson.

Skäl till ändringar i statens budget och förkortad motionstid

Enligt riksdagsordningen får regeringen vid högst två tillfällen lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret (9 kap. 6 § första stycket). En sådan proposition lämnas i anslutning till budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen (tilläggsbestämmelse 9.6.1). Förslag till ändringar i budgeten får dock även lämnas vid andra tillfällen om det finns särskilda skäl (9 kap. 6 § andra stycket).

Den extraordinära situationen för företagen till följd av det nya coronaviruset och behovet av statliga åtgärder innebär enligt regeringen att det finns särskilda skäl att lämna förslag om ändringar i statens budget för 2020. Det är ytterst angeläget att de kreditgarantier som föreslås kan ställas ut så snart som möjligt. Regeringen anser därför att finns synnerliga skäl för riksdagen att besluta om förkortad motionstid. Regeringen föreslår att motionstiden förkortas till en dag.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilagan.

Enligt 9 kap. 13 § riksdagsordningen får riksdagen, om en proposition måste behandlas skyndsamt, på förslag av regeringen, besluta om en kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 26 mars 2020. Vid bordläggningen av propositionen samma dag beslutade riksdagen, i enlighet med regeringens förslag, att förkorta motionstiden till en dag. Motionstiden

löpte således ut den 27 mars. Propositionen hänvisades av kammaren till finansutskottet den 27 mars.

Med bakgrund av den korta tid som finns tillgänglig för att bereda ärendet har finansutskottet beslutat att inte inhämta yttranden från berörda fackutskott.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den pågående spridningen av det nya coronaviruset som orsakar covid-19 har inneburit att många företag har fått sin omsättning kraftigt reducerad och därför befinner sig i en akut ekonomisk situation. Detta gäller inte minst de små och medelstora företagen. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt 100 miljarder kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag, och som på grund av det nya coronaviruset har fått ekonomiska svårigheter, men som i övrigt bedöms vara livskraftiga. Företagen ska ha sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige. Garantiprogrammet måste i enlighet med EU:s statsstödsregler anmälas till och godkännas av Europeiska kommissionen innan det kan tillämpas.

Utskottets överväganden

Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 miljarder kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag.

Därmed bifaller riksdagen propositionen.

Jämför särskilt yttrande 1 (M) och 2 (KD).

Propositionen

I propositionen redogör regeringen för de förslag den tidigare lämnat om flera åtgärder för att begränsa skadeverkningarna av den pågående spridningen av det nya coronaviruset. Åtgärderna avser bl.a. ett nytt system för korttidsarbete, en möjlighet till anstånd med inbetalning av vissa skatter och avgifter, en möjlighet att meddela särskilda föreskrifter om undantag från bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om sjukpenning och karens, smittbärarpennning och tillfällig föräldrapenning samt möjlighet att meddela föreskrifter som avviker från bestämmelserna om arbetsgivarens rätt till ersättning för höga sjuklönekostnader (prop. 2019/20:132). Efter förslag från regeringen har riksdagen också beslutat om en riktad åtgärd till flygbranschen i form av kreditgarantier till flygföretag (prop. 2019/20:136, bet. 2019/20:FiU52, rskr. 2019/20:188).

Regeringen konstaterar att många små och medelstora företag, framför allt inom tjänstesektorn, drabbas hårt av inkomstbortfall till följd av restriktioner och ändrade beteenden på grund av den pågående spridningen av coronaviruset. Den rådande situationen skapar en ansträngd likviditetssituation för företagen, samtidigt som den också försvårar företagens möjligheter att finna nödvändig finansiering på kreditmarknaden till följd av den stora osäkerheten kring den realekonomiska utvecklingen.

Kreditinstituten har kapital och likviditet för att kunna ge krediter till livskraftiga företag som drabbats av krisen. Den stora osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen försvårar dock institutens bedömning av företagens långsiktiga återbetalningsförmåga. Det gör kreditinstituten mindre benägna att ta den kreditrisk som en utlåning innebär. Enligt regeringen finns det starka samhällsekonomiska och statsfinansiella skäl för staten att bidra till att utlåning kommer till stånd och att därmed minska risken för att många

livskraftiga företag slås ut, med bl.a. ökad arbetslöshet och uteblivna skatteintäkter som följd.

För att upprätthålla kreditgivningen föreslås att ett nytt statligt kreditgarantiprogram inrättas, med särskild inriktning på små och medelstora företag. Programmet innebär att staten och kreditinstituten delar kreditrisken vid utlåning genom att institutens nya lån till stor del garanteras av staten. Kreditprogrammet omfattar inte garantier för lån till finansiella företag.

Regeringen föreslår att Riksgäldskontoret ska ansvara för den statliga garantigivningen. De närmare villkoren för kreditgarantierna ska utformas i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och förordningen (2011:211) om utlåning och garantier samt EU:s statsstödsregler. Vid fastställande av nivån på garantiavgiften ska hänsyn tas till risken att de företag som tar lån med stöd av garantin visar sig sakna återbetalningsförmåga. Denna förmåga bör bedömas utifrån företagets långsiktiga livskraft.

För att få ett garanterat lån måste företagen åta sig att inte besluta om nya bonusar eller någon annan form av rörlig ersättning till ledande befattningshavare i företaget under lånens löptid. Den garanterade kreditgivningen får inte heller användas för vinstuttag som inte kan jämföras med ett normalt löneuttag. Riksgäldskontoret ska säkerställa att de ovan nämnda kraven uppfylls genom de villkor som uppställs i samband med garantigivningen.

Regeringen föreslås mot den bakgrunden bemyndigas att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 miljarder kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag, som på grund av det nya coronaviruset fått ekonomiska svårigheter, men som i övrigt bedöms livskraftiga.

När det gäller konsekvenser av förslaget för staten anförs att en garanti som behöver infrias försämrar statens budgetsaldo och det finansiella sparandet. De garantiavgifter som kommer att tas ut medför att statens budgetsaldo och finansiella sparande förbättras något. Garantiverksamheten förväntas sammantaget vara självfinansierad.

När det gäller företagen bedöms den statliga kreditgarantin kunna täcka de mest akuta finansieringsbehoven för små och medelstora livskraftiga företag.

För kreditinstituten innebär förslaget att deras risk vid utlåning minskar.

Kompletterande information

Statliga garantier

Enligt 9 kap. 8 § andra stycket regeringsformen får regeringen inte utan att riksdagen har medgett det ta upp lån eller göra andra ekonomiska åtaganden för staten.

I 6 kap. 3–5 §§ budgetlagen (2011:203) finns bestämmelser om utlåning och garantier. De bestämmelser som nu är aktuella innebär i korthet följande. För det ändamål och det belopp som riksdagen har beslutat för ett eller flera

budgetår får regeringen ställa ut kreditgarantier. För ett sådant åtagande ska en avgift tas ut. Avgiften ska motsvara statens förväntade kostnader för åtagandet.

I förordningen (2011:211) om utlåning och garantier finns bestämmelser i anslutning till 6 kap. 3–5 §§ budgetlagen.

Uppdrag till Riksgäldskontoret

Regeringen beslutade den 26 mars 2020 att uppdra åt Riksgäldskontoret att vidta förberedande åtgärder för att kunna ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 miljarder kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige. Under förutsättning att riksdagen och Europeiska kommissionen godkänner förslaget ska Riksgäldskontoret omedelbart verkställa garantiprogrammet.

Garantigivningen ska ske i enlighet med förordningen (2011:211) om utlåning och garantier med följande villkor:

- Garantiavtal ska upprättas mellan Riksgäldskontoret och varje deltagande kreditinstitut, som handlägger kreditgivningen och gör nödvändig kreditprövning. Varje lån som kreditinstitut beviljar i enlighet med garantiavtalets villkor omfattas automatiskt av garantin.
- Vägleddande för Riksgäldskontorets fördelning av ram som tilldelas varje kreditinstitut ska vara respektive kreditinstituts andel av den totala utlåningsvolymen till små och medelstora företag per den 31 december 2019. Riksgäldskontoret får initialt avvakta med att fördela och omfördela delar av ramen baserat på efterfrågan.
- Kreditgarantiprogrammet ska avse nya lån och kreditfaciliteter till i första hand små och medelstora företag som på grund av det nya coronaviruset fått ekonomiska svårigheter men som i övrigt bedöms livskraftiga.
- Garantier får utfärdas för utlåning till icke-finansiella företag med sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige. Krediterna ska tillgodose finansieringsbehov i företagen och får avse rörelsekapital och investeringar.
- Lån och kreditfaciliteter till ett företag får högst uppgå till 25 procent av omsättningen för 2019 alternativt två gånger storleken på företagets lönekostnad under 2019. För företag som startats fr.o.m. den 1 januari 2019 får lån högst uppgå till företagets uppskattade årliga lönekostnad för de två första verksamhetsåren. Om särskilda skäl föreligger, och om företaget kan påvisa likviditetsbehov, får låne- eller kreditfacilitetsbeloppet ökas för att täcka likviditetsbehoven från lånets beviljande och 18 månader framåt för små och medelstora företag respektive för kommande 12 månader för större företag.
- Oaktat ovanstående kriterier får de garanterade lånen inte överstiga 75 miljoner kronor per företag. I undantagsfall kan högre lånebelopp tillåtas efter särskild prövning av Riksgäldskontoret, men det får dock högst uppgå till 250 miljoner kronor.

- För att vid behov dels kunna bevilja större krediter än 75 miljoner kronor, dels kunna tillföra större garantier till vissa kreditinstitut baserat på efterfrågan får Riksgäldskontoret initialt avvakta med att fördela delar av kreditgarantiramen.
- Krediter garanteras med upp till 70 procent av lånebeloppet, och staten ersätter kreditinstituten med upp till 70 procent av den förlust som uppstår på det lån som garantin avser. Villkoren för infriandet av garantin ska specificeras i garantiavtalet som upprättas mellan Riksgäldskontoret och varje deltagande kreditinstitut. Villkor i fråga om borgensåtagande för garantiprogrammet specificeras av Riksgäldskontoret efter inhämtande av synpunkter från Finansinspektionen.
- Berörda lån är nya lån och kreditfaciliteter som beviljas under perioden fr.o.m. den 1 april 2020 t.o.m. den 30 juni 2020. Riksgäldskontoret får förlänga perioden med högst tre månader. Garantier ges för lån med löptid upp till tre år och gäller under lånets hela löptid. Lånet ska inte ha amorteringskrav upp till 12 månader men kan vara amorteringsfritt under lånets hela löptid. Uppskov får ges för kapitalisering av ränta upp till de första 12 månaderna.
- Låntagare ska inte vara skyldiga att amortera på befintliga lån i det kreditgivande kreditinstitutet under den tid som kreditgarantin gäller.
- Stöd som ges under det statliga kreditgarantiprogrammet får inte kombineras med annat stöd för samma underliggande lån.
- Garantiavgiften bör bestämmas utifrån respektive låntagares aktuella riskklass, som fastställs av kreditinstituten med utgångspunkt i företagets långsiktiga kreditvärdighet. Riskbedömningen görs enligt kreditinstitutens processer för kreditprövning.
- Kredit som beviljas inom ramen för garantiavtalet ska baseras på det ansökande företagets långsiktiga kreditvärdighet vid tidpunkten för lånets beviljande, som den uttrycks i bankernas interna ratingsystem. Garantiavgiften fastställs utifrån denna rating.
- Garantiavgifter till staten ska betalas av kreditinstitut årsvis i förskott.
- För att få ett garanterat lån måste företagen åta sig att inte besluta om nya bonusar eller annan form av rörlig ersättning till ledande befattningshavare i företaget under lånets löptid. Den garanterade kreditgivningen får inte heller användas för vinstuttag som inte kan jämföras med normalt löneuttag. Riksgäldskontorets åtagande mot kreditinstituten berörs inte.
- Villkoren för garantin ska utformas med hänsyn till statens risk samt för att tillvarata statens rätt.
- Riksgäldskontoret får besluta om närmare villkor för utställande av garantier.

Den statliga garanti- och utlåningsmodellen

Principerna för den statliga garanti- och utlåningsmodellen innebär att en väntevärdesriktig avgift ska fastställas för varje garantiåtagande som utfärdas.

Avgiften ska täcka statens finansiella risk och administrativa kostnader för åtagandet. Riksdagen kan dock besluta att en garanti inte ska avgiftsbeläggas eller att dess avgift inte helt ska täcka dess kostnader. När så sker är det en statlig subvention. För att täcka, och i den årliga budgetprocessen synliggöra, kostnaden för subventionerade garantier ska anslagsmedel motsvarande subventionen anvisas på ett anslag under de takbegränsade utgifterna på budgetens utgiftssida. Garantavgifter, och i förekommande fall anslagsmedel, ska föras till garantireserven i Riksgäldskontoret. Reserven belastas med garantiverksamhetens kostnader (infrianden och administrativa kostnader). Reservens intäkter ska på lång sikt balansera dess kostnader, dvs. reserven ska vara långsiktigt självbärande. Garantimodellen innebär att eventuella infrianden av utfärdade garantier belastar statens lånebehov direkt, och inte de takbegränsade utgifterna. Det är därför av stor vikt att systemet är i långsiktig balans, dvs. att garantiavgifterna fastställs så att de över tid motsvarar en väntevärdesriktig spegling av den förväntade belastningen på statens lånebehov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anges i propositionen bör tillstyrka regeringens förslag.

Särskilda yttranden

1. Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset (M)

Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Jan Ericson (M) och Jessika Roswall (M) anför:

Regeringen har i proposition 2019/20:142 föreslagit att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 000 000 000 kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag.

Moderaterna välkomnar att regeringen har lyssnat på vad både Moderaterna och näringslivet i stort har efterfrågat. I Corona-epidemins spår är efterfrågan på lån mycket stort. Många av de företag som behöver lån för att överbygga krisen har dock i dagsläget svårt att få lån från bankerna, eftersom de ofta saknar både säkerheter och på kort sikt intäkter. För att möjliggöra för bankerna att låna ut till dessa företag behöver staten ta en betydande del av den risk som bankerna annars skulle bära. På så sätt kan en våg av uppsägningar undvikas. Kreditgarantier är ett lämpligt verktyg för att göra detta.

Moderaterna delar regeringens bedömning att det finns starka samhällsekonomiska och statsfinansiella skäl för staten att bidra till att utlåning kommer till stånd och därmed minska risken för att många livskraftiga företag slås ut, med bland annat ökad arbetslöshet och uteblivna skatteintäkter som följd. Det avgörande är dock nu att garantierna faktiskt används, vilket de samhällsekonomiska och statsfinansiella skälen talar för. Det är därför olyckligt att regeringen inte föreslår att staten subventionera garantierna.

Enligt budgetlagen (2011:203) ska en avgift tas ut för åtagandet som garantin innebär. Avgiften ska motsvara statens förväntade kostnad för lånet eller åtagandet, om inte riksdagen för ett visst lån eller åtagande har beslutat annat. Regeringen har inte föreslagit att riksdagen ska besluta om något annat. Därmed kommer de förväntade kreditförlusterna för de garantier som ställs ut fullt ut finansieras av de avgifter som tas ut, vilket också framgår av konsekvensanalysen i propositionen. Företagen kompenserar alltså staten fullt ut för den risk staten tar. I rådande ekonomiska läge kan risken med att låna ut till företag med ekonomiska problem bedömas vara mycket hög. Ska denna risk fullt ut kompenseras kommer avgifterna i många fall bli mycket höga, så höga att många företag inte kommer att ha råd att ta lånen eller inte ha råd att betala tillbaka dem. Det faktum att regeringen inte är beredd att subventionera företagens lån i detta läge riskerar därför alltså att begränsa användningen av garantierna och minska företagets tillgång till kapital jämfört med om garantierna hade varit subventionerade.

Moderaterna anser därför att riksdagen borde besluta om att avgifterna endast ska täcka hälften av den risk som lånet förväntas innebära. Därmed skulle fler företag ha möjlighet att få lån och fler företag ges möjlighet att överleva. På sikt skulle det innebära både en samhällsekonomisk och statsfinansiell vinst, men på kort sikt innebär förstås subventioner av detta slag en statsfinansiell kostnad. Moderaterna anser därför att det, i enlighet med 4§ budgetlagen (2011:203), borde uppföras ett anslag i statsbudgeten för att finansiera den ökade risk som staten tar. Dessa kostnader bör ses som en del av det samlade stödet till företagssektorn med anledning av Corona-krisen.

För att ytterligare underlätta för företag att överleva den akuta krisen hade moderaterna velat se att garantierna omfattar 90 % av lånebeloppet och inte 70 % som regeringen föreslår. På kort sikt skulle det öka statens kostnader och risk, men på sikt skulle detta också få en positiv effekt på samhällsekonomin när färre företag och branscher slås ut.

2. Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag med anledning av coronaviruset (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Jag anser att det är bra att regeringen vidtar åtgärder för att stödja i första hand små och medelstora företag genom att ställa ut kreditgarantier med krav på att lånen är ränte- och amorteringsfria. Samtidigt som det är bra att skattebetalarna värnas genom att en garantiavgift tas ut. Den pågående spridningen av coronaviruset har inneburit att många företag fått sin omsättning kraftigt reducerad och många företag befinner sig i en ansträngd likviditetssituation, samtidigt som det är svårt att få nödvändig finansiering på kreditmarknaden. Mot den bakgrunden är det angeläget att så snabbt som möjligt vidta åtgärder för att underlätta företagets tillgång till finansiering. Beroende på hur situationen utvecklas anser Kristdemokraterna att regeringen bör överväga att utöka ramen för kreditgarantierna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

*Proposition 2019/20:142 Extra ändringsbudget för 2020 –
Kreditgarantier för lån till företag:*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 100 000 000 000 kronor till kreditinstitut som bedriver verksamhet i Sverige för lån till i första hand små och medelstora företag.